

SECESIJA KOSOVA I METOHIFE NEVODI SRBIJU KA EVROPI

Nedavna izjava predsednice Helsinskog odbora u Srbiji Sonje Biserko na tribini "Kosovo: standardi i status" da je "Beograd suocen sa izborom izmedju Kosova i Evropske Unije" predstavlja vec vise puta do sada ponavljaju netacnu i politicki tendencioznu tvrdnju koju nam je letos "dobronamerno" saopstio Dzordz Soros, a zatim je ponovili Ricard Holbruk i Bernard Kusner prilikom svoje nedavne posete Beogradu. Od tada, podstaknuti svojim finansijerima i politickim mentorima ovu tezu papagajski ponavljaju brojni predstavnici raznih nevladinih organizacija, ciji je cilj stvaranje atmosfere koja bi omogucila dezintegraciju Srbije i Crne Gore, a potom i razgradnju same teritorije Republike Srbije. U osnovi, rec je o potpunoj zameni teza - upravo teritorijalnom dezintegracijom Srbija gubi mogucnost da se afirmise kao savremena evropska drzava i buduca clanica Evropske Unije.

Gospodja Biserko, kao i neki drugi ucesnici ove tribine, koji su zastupali slicne stavove i koji se godinama bave pitanjima ljudskih prava i demokratizacije drustva, vec pune cetiri godine uporno ignoresu stradanje srpskog, romskog i drugog ne-albanskog naroda na Kosovu i Metohiji zalazuci se istovremeno za stvaranje nezavisne i etnicki ciste albanske drzave znajuci vrlo dobro da u takvoj tvorevini nece moci da zivi niko osim samih kosovskih Albanaca. Dogadjaji u poslednjih cetiri godine su sasvim jasno pokazali i Srbima i celom svetu kakvu viziju drustva imaju vodeci albanski politicari i intelektualci. Prilikom svojih poseta Pristini pomenuti "borci za ljudska prava i demokratiju" daju neodgovorne izjave pred albanskim auditorijem, pokazujuci krajnji nedostatak moralnog i profesionalnog kredibiliteta objektivnih analiticara, kakvim se predstavljaju. Svrstavajuci se na stranu samo jedne etnicke zajednice i njenih ekstremnih politickih ciljeva oni de facto ucestvuju u legalizaciji etnickog terora koji se sprovodi na Kosovu i Metohiji, nazalost pod zastavom UN. Takvim postupcima gospodja Biserko duboko kompromituje Helsinski komitet i predstavlja ga kao ekspozituru albanskog politickog lobija u Srbiji.

Evropa kojoj Srbija i Crna Gora, kao najmultietnickija drzava na bivsem jugoslovenskom prostoru tezi nije zajednica etnicki cistih drzava i drustava u kojima gradjani bivaju lisavani osnovnih ljudskih prava zbog svog etnickog i verskog porekla. Upravo takvo retrogradno drustvo gradi se vec cetiri godine na Kosovu i Metohiji uprkos medjunarodnom prisustvu i delovanju brojnih medjunarodnih organizacija za ljudska prava, ukljucujuci i Helsinski komitet. Zato je Evropa spremna da primi nasu drzavu ne kao konglomerat nestabilnih banana-drzavica, vec kao jednu ozbiljnu demokratsku drzavu u kojoj ima mesta za sve gradjane bez obzira na njihovo poreklo, kulturu i veru. Insistiranje na secesiji Kosova i Metohije, pod izgovorom prava na samoopredeljenje, stoga ne predstavlja put ka Evropi 21. veka i direktno se kosi sa idejom ujedinjene Evrope u kojoj granice postaju anahronizam, a integracija, saradnja i postovanje razlicitih tradicija uzvisena vrednost koja pociva u temeljima evropske civilizacije i kulture. Stvaranje romanticarskih nacionalnih drzava pripada 19. veku i zaista je apsurdno da oni koji se deklarise kao pobornici evropske kulture zastupaju prevazidjene ideje daleke proslosti koje su neposredno dovele do krvavog raspleta jugoslovenske drame u toku devedesetih godina. Gospodja Biserko, gospodin Srdja Popovic i prof. Olga Popovic-Obradovic kao da zaboravljaju da Srbija danas nije vise Srbija iz vremena rezima Slobodana Milosevica. Iako uz ozbiljne poteskoce i iskusenja, vecina gradjana Srbije i Crne Gore pred sobom imaju viziju jednog modernog evropskog drustva koje istovremeno nese zanemariti tradicionalne vrednosti, posebno duhovne vrednosti Hriscanstva, koje predstavljaju jedan od glavnih istorijskih, moralnih i kulturnih temelja savremene srpske drzavnosti i identiteta vecine gradjana Srbije i Crne Gore.

Cilj Srbije nije okupacija Kosova i Metohije, niti terror nad etnickim Albancima, vec stvaranje uslova u kojima bi svi gradjani nase juzne Pokrajine mogli ravnopravno da ostvaruju svoja prava i ocuvaju svoj etnicki i kulturni identitet u okviru jedne decentralizovane i demokratske drzave Srbije. Za takav cilj nije potrebno prekranje granica po etnickoj osnovi, sto zapravo traze kosovski Albanci, jer bi to neizbežno dovelo do citavog niza pokusaja da se promene druge granice na Balkanu i tako nepovratno unisti preostalo multietnicko i multikulturno nasledje ovog dela Evrope. To bi istovremeno bio i opasan presedan koji bi ugrozio osnovne ideje evropske integracije. Naravno, i oni Srbi koji sanjaju o Kosovu koje bi se vratilo u period policijske uprave iz Milosevicevog vremena takodje su izgubili osecaj stvarnosti i zajedno sa Albancima koji na slican nacin nameravaju da nadju "konacno resenje" za Srbe predstavljaju poslednje dinosauruse Balkana.

Srpska Pravoslavna Crkva zato snazno podrzava ne samo ocuvanje drzavne zajednice Srbije i Crne Gore u svojim sadasnijim medjunarodnim granicama, vec i najsiru autonomiju Kosova i Metohije u okviru Srbije, sto bi omogucilo i albanskom narodu da zajedno sa ostalim nacionalnim zajednicama lakse dostigne potrebne ekonomske, kulturne i bezbednosne standarde potrebne za ulazak u Evropu. Kosovo koje bi kao eventualna samostalna drzava bilo u konstantnoj politickoj tenziji sa SCG i Makedonijom postalo bi kulturna, politicka i ekonomska crna rupa Evrope i predstavljalo bi poraz visegodisnjih medjunarodnih napora da se drzavne granice ne moraju neophodno podudarati sa etnickim. Zanimljivo je da su gospodja Biserko i njeni mentori svojevremeno uporno podrzavali jedinstvenu i multietnicku Bosnu i Hercegovinu, a sada instistiraju na podeli multietnicke Srbije. Ukoliko bi se dozvolila secesija kosovskim Albancima, zar ne bi bilo logicno da se to isto pravo omoguci Srbima i Hrvatima u Bosni i Hercegovini gde je bilo mnogo

vise zrtava i stradanja nego na Kosovu i Metohiji i gde su medjuetnicke rane mnogo dublje i bolnije. Osim toga, secesija Kosova i Metohije ne samo da bi dovela do potpunog nestanka srpskog naroda i unistenja najvećih pravoslavnih svetinja na ovim prostorima nego bi neposredno otvorila proces etnickog i teritorijalnog objedinjavanja Albanaca, revizije Londonske konferencije iz 1913. god., kao i do novih ratova, zrtava i stradanja nevinih civila. Mozemo samo da se iskreno nadamo da takvu viziju nemaju pomenuta gospoda koja tako olako i samouvereno zagovaraju otcepljenje Kosova i Metohije, ne razmisljajući o posledicama jednog takvog cina.

Eparhiju rasko-prizrensku i kosovsko-metohijsku koja je vec cetiri godine na raspecu sa preostalim vernim narodom i podnosi svakodnevni teror albanskih ekstremista i indiferentnost medjunarodnih predstavnika, ovakvi neodgovorni stavovi pomenute gospode duboko vredjaju. Crkva je na ovim prostorima bila jedan od najglasnijih kriticara bivseg rezima, ali i bespostedni protivnik albanskog ekstremizma i terorizma. U pojedinim srpskim manastirima utociste su za vreme rata nalazili pripadnici svih nacionalnih zajednica ukljucujuci i Albance muslimane. Medjutim, i pored takvog opredeljenja Srpska Pravoslavna Crkva na ovim prostorima izlozena je sistematskom teroru i unistenju vrednih srednjovekovnih kulturno-istorijskih spomenika, koji su prezivali pet vekova otomanske okupacije. Ideolozi etnicki cistog Kosova cine sve kako bi ne samo proterali preostalo srpsko stanovnistvo nego i potpuno promenili kulturni i duhovni identitet Pokrajine koja predstavlja riznicu najlepsih i najvrednijih pravoslavnih hriscanskih spomenika Srednjeg veka. Medjutim, te ocigledne cinjenice kao da ne zabrinjavaju pomenutu gospodu koja iz svojih udobnih beogradskih kabineta pokusavaju da iskroje sudbinu ljudi cije nevolje i patnje nikada nisu ni pokusali da razumeju.

Srpska Pravoslavna Crkva je duboko uverena da ce gradjani Srbije, bez obzira na svoje etnicko ili versko poreklo, umeti da prepoznaju da iza ovakvih izjava pomenutih ucesnika Tribine o standardima i statusu Kosova ne stoje argumentovani i konstruktivni stavovi odgovornih ljudi i intelektualaca, vec nedobronamerne ideje izvesnih politickih krugova u svetu koje Srbiju zelee da vrata u 19. vek i pretvore je u minorni faktor na politickom i kulturnom prostoru Balkana.

Protosindjel Sava Janjic
Manastir Visoki Decani,
14. novembar 2003. god.

EPISKOP ARTEMIJE RAZGOVARAO SA NOVIM SEFOM AMERICKE KANCELARIJE U PRISTINI

ERPKIM INFO-SLUZBA

Gracanica, 03. 11.2003

Juce je u manastiru Gracanica Episkop rasko-prizrenski i kosovsko-metohijski razgovarao sa novim sefom americke kancelarije u Pristini, gospodjom Marsi Ris (Marcie Ries) i njenim sradnicima. Gdja Ris je vladiku Artemija upoznala da je prvi put na Kosovu i Metohiji, da je licno impresionirana srpskom duhovnoscu i kulturom, posebno nakon njene nedavne posete manastirima Visoki Decani i Peckoj Patrijarsiji.

Episkop Artemije je g-dji Ris objasnio da Visoki Decani, Pecka Patrijarsija, Gracanica i Bogorodica Ljeviska predstavljaju ne samo spomenike svetske kulturne bastine, vec i zive duhovne centre. "Manastiri su zive celije zivog organizma Crkve, oni su svedoci i naseg postojanja, stradanja i proslavljanja imena Gospodnjeg", naglasio je vladika Artemije. "Iako je oruzani sukob završen pre cetiri godine, nastavio je vladika Artemije, mir na Kosovu i Metohiji dosao je samo za Albance, dok se za Srbe produzuje vreme stradanja. O tome svedoce i Obilic, i Gnjilane, i Prizren i Gorazdevac, kao i 120 porusenih crkava i manastira. U vremenu koje pamtimo, nigde ni na jednom mestu nije poruseno toliko hramova, a da paradoks bude veci sve je to ucinjeno po dolasku misije UN i snaga NATO-a na Kosovo i Metohiju. Srbima je tesko da poveruju da je moguće ziveti bolje i bezbednije, sa elementarnim ljudskim pravima, kada se Kosovom i Metohijom nesmetano setaju pocinioci najtezih zlocina, oni koji su ubili Stolice, decu u Gorazdevcu, porusili crkve i manastire, skrnavili groblja. Stoga je neophodno, rekao je vladika, da medjunarodna zajednica primeni iste principe za sve zlocine, da bi Kosovo i Metohija bili multietnicki - da se svima pruze podjednake sanse za napredak, da se otpocne sa povratkom Srba i obnove porusene brojne srpske kuce. Koliko ce nam vremena biti potrebno za povratak Srba, zapitao se vladika Artemije, kada se za pet godina se vratilo samo oko 1000 Srba. Shodno tome, neophodno je ostvariti odredjene standarde pre resavanja konacnog statusa Kosova i Metohije, sto pre svega podrazumeva da gradovi na KiM ne budu vise monoetnicki, nego multietnicki - na primer, u Prizrenu je zivelo 10.000 Srba, a sada ih zivi 60. U Pristini je zivelo 40.000 Srba, a sad ih je ostalo samo oko 200", objasnio je vladika Artemije sefu americke misije.

Gdja Ris je istakla da se ubistvo dece u Gorazdevcu desilo odmah po njenom dolasku na Kosovo i Metohiju. Za nju kao majku je ubistvo dece i pomisao da se ona ubiju bilo je nemoguće i zamisliti. Htela je da bude prisutna na sahrani, ali je postovala zelju roditelja ubijene dece pa zbog toga nije bila prisutna. Da bi se ubuduće izbegle takve tragedije gdja Ris je obavestila vladiku Artemija da ce u toku naredne nedelje na Kosovu boraviti visoka americka delegacija, koja ce pomoci Misiji UN u okviru programa OPREACIONALIZACIJE STANDARDA, a koji bi pocivali na tome, kako je rekla gdja Ris, da se izgradi drustvo sa standardizovanim institucijama i da se omoguci povratak raseljenih Srba. Za pomoc takvom programu americka vlada je izdvojila oko 15 miliona dolara. Tom prilikom gdja Ris je istakla da je za americku vladu veoma znacajna i vazna uloga koju ima episkop Artemije, kao srpski pravoslavni episkop na Kosovu i Metohiji, i da ocekuje da ce on dati svoj dragocen doprinos i ohrabrenje povratku srpskog naroda u toku procesa operacionalizacije standarda na Kosovu.

Vladika Artemije je istakao da bi on voleo da ohrabri svoj narod na povratak na svoja ognjista, ali je potrebno da podrška i ohrabrenje pre svega dodje od medjunarodne zajednice. To podrazumeva stvaranje odgovarajucih uslova bezbednosti kao elementarnih preduslova za bezbedan povratak. Ne smemo dozvoliti da ljude napadaju bez ikakvog povoda na gradskim ulicama, kao sto je juce stradao nas sunarodnik u Gnjilanu, kada je mucki napadnut sa ledja, pa je zbog

zadibijenih povreda morao da bude prebacen u bolnicu u Vranju. "U periodu koji je pred nama, medjunarodni predstavnici moraju da budu objektivni i bez pristrasnosti za bilo koju stranu. Upravo zbog toga neophodne su cesce razmene misljenja, kao sto je ovaj susret, i razgovori povodom svih gorucih pitanja koji se ticu problema srpskog naroda na Kosovu i Metohiji", zakljucio je vladika Artemije.

Nakon razgovora, gdja Ris i njeni saradnici obisli su gracanicku crkvu i upoznali se sa istorijom ovog vekovnog duhovnog sredista srpskog naroda. Oprastajuci se sa svojim domacinima sef americke kancelarije je izjavila da je impresionirana lepotom manastira Gracanice.

Podsekretar Stejt Departmenta u Beogradu

ROK ZA STANDARDE

- Kosovo je kljuc za evroatlantske integracije Balkana. Jedan od razloga za moj dolazak u Beograd je, pored ostalog, upravo da prenesem najnoviji plan za Kosovo koji je donela Kontakt grupa, i koji, po mojem misljenju, predstavlja vazan korak u resavanju ovog problema. A taj stav je da razgovori o konacnom statusu Kosova ne mogu poceti pre nego sto budu ispunjeni svi standardi koje je odredila medjunarodna zajednica, kao sto su funkcionalne demokratske institucije, vladavina prava, sloboda kretanja, bezbedan povratak izbeglica i raseljenih lica, otvorena trzisna privreda, dijalog sa Beogradom i smanjivanje Kosovskog zastitnog korpusa na odgovarajucu velicinu za Kosovo - rekao je juce Mark Grosman, podsekretar za politicka pitanja u americkom Stejt departmentu.

- Sredinom 2005. godine bice procenjeno da li su ovi standardi zaista postignuti, i ako jesu, onda ce uslediti i razmatranje statusa. Ako, medjutim, standardi nisu ispunjeni do ovog roka ili ranije, odnosno ukoliko se oceni da je ucinjeni napredak nedovoljan, odredicemo neki drugi datum - istakao je Grosman na konferenciji za novinare, odrzanoj juce na beogradskom aerodromu uoci njegovog odlaska u Pristinu. Konferenciji su prisustvovali i diplomatski predstavnici zemalja Kontakt grupe.

Grosman je naglasio da je svrha standarda ispunjavanje obaveza medjunarodne zajednice na osnovu rezolucije Saveta bezbednosti UN 1244. Na pitanje novinara sta, konkretno, ti standardi podrazumevaju, on je odgovorio da na njihovom utvrdjivanju radi sef UNMIK-a Hari Holkeri, i da ce oni biti predstavljeni Savetu bezbednosti UN. Takodje je naglasio da 2005. godina ne predstavlja nikakav datum "ni za pocetak, ni za kraj razgovora, ni za odluku o statusu Kosova", vec je to (samo) rok kada ce biti procenjeno u kojoj su meri ispunjeni standardi, sto je tek preduslov za buduće razmatranje statusa Kosova.

- Ako bismo sada govorili o tome sta ce biti posle, onemogucili bismo uspesan rad na postizanju standarda, sto je sad najvaznije, i na cemu cemo se svi angazovati - primetio je Grosman.

On je rekao da je iz Brisela doneo podrsku svih clanica NATO-a evroatlantskim integracijama nase zemlje i Balkana, ali je podsetio da je u slucaju Srbije i Crne Gore uslov za to i nastavak saradnje sa haskim tribunalom. Podsekretar Stejt departmenta je takodje rekao da su SAD svojim vojnim, ekonomskim i diplomatskim prisustvom u regionu tokom poslednje decenije postavile temelje za ono sto bi on nazvao "samoodrzivim razvojem" Balkana. U tom kontekstu, odluka o normalizaciji trgovinskih odnosa izmedju SCG i SAD znak je podrške ubrzavanju procesa evroatlantske integracije nase zemlje.

Grosman je u Beogradu razgovarao sa srpskim premijerom Zoranom Zivkovicem, potpredsednikom srpske vlade Nebojsom Covicem, ministrom odbrane SCG Borisom Tadicem i ministrom spoljnih poslova SCG Goranom Svilanovicem, a posle obracanja novinarima otputovao je u Pristinu gde ce imati susrete sa sefom UNMIK-a Holkerijem i zvanicnicima privremenih kosovskih institucija.

POLITIKA, 4.11.2003.

Aleksandra Mijalkovic

Razgovori Tadic - Grosman

PODRSKA REFORMAMA SISTEMA BEZBEDNOSTI SCG

Ministar odbrane Boris Tadic upoznao je juce delegaciju SAD, sa podsekretarom Stejt departmenta Markom Grosmanom na celu, sa aktivnostima koje Ministarstvo odbrane preduzima na planu reformi sistema bezbednosti i istakao da je strateski cilj SCG ucesce u sistemu kolektivne bezbednosti.

Tadic je ukazao na znacaj koji u tome ima ucesce vojske SCG u mirovnim misijama, kao i u zajednickoj borbi protiv medjunarodnog terorizma.

Podsekretar Grosman je iskazao zadovoljstvo kvalitetnim pristupom u procesu reformisanja sistema bezbednosti SCG, kao i sistemskim i dubinskim promenama u Vojsci SCG i Ministarstvu odbrane, saopsteno je iz uprave ovog ministarstva za odnose s javnoscu.

Grosman je istakao da SCG mora da stiti svoje granice i drzavne interese, a da je njeno ucesce u mirovnim misijama vazno, jer na taj nacin postaje deo sistema kolektivne bezbednosti, sto predstavlja vazan korak u procesu evroatlantskih integracija i jaca poverenje medjunarodne zajednice u SCG.

GROSMAN: O STATUSU KOSOVA TEK KAD SE ISPUNE STANDARDI

Pristina, 5. novembra **(Tanjug)**

Podsekretar Stejt departmenta za politicka pitanja Mark Grosman izjavio je danas u Pristini da ce se o buducem statusu Kosova razgovarati tek kad se u toj pokrajini ispune svi standardi koje su postavile Ujedinjene nacije. "S naseg aspekta gledano sve mogucnosti su otvorene. SAD se, medjutim, nisu zalozile ni za jednu od opcija o konacnom statusu Kosova

i to zato sto zelimo da usredsrimo paznju na standardne", naglasio je Grosman.

On je dodao da su se sestolana Kontakt grupa za Balkan, koju cine SAD, Rusija, Velika Britanija, Francuska, Nemacka i Italija, kao i administrator UN za Kosovo slozili da na Kosovu usmeravaju napredovanje ka standardima UN do "sredine 2005. godine ili manje, ukoliko taj napredak bude izrazit".

Americki diplomata je istakao da pored osam standarda koji se odnose na demokratiju, ljudska prava i zastitu manjina, a koji moraju biti ispunjeni, na Kosovu mora biti uspostavljena vladavina zakona i bezbednost za sve etnicke grupe. Mora takodje biti resen problem povratka desetina hiljada srpskih i drugih izbeglica, prenosi AP. "Ukoliko Kosovo ispuni ove standarde, spremni smo da pocnemo proces definisanja njegovog buduceg statusa. Ukoliko napredak ne bude izrazit, zajedno cemo utvrditi novi datum za reviziju onoga sto je ucinjeno", kaze Grosman, prenosi DPA.

Grosman je rekao da ce resenje problema sa kojima se suocava Kosovo omoguciti zemljama u regionu da se vise priblize NATO i Evropskoj uniji (EU). "Dovodjenje Kosova u red je kljuc za integraciju Balkana u evropske i evrotlantske strukture", dodao je on.

Predsednik Kosova Ibrahim Rugova je, medjutim, ponovio posle sastanka sa Grosmanom da ce nezavisnost pokrajine doneti mir regionu. "Insistiram na tome da ce priznanje nezavisnosti Kosova ubrzati proces ispunjenja standarda i doprineti smirivanju situacije u regionu", rekao je Rugova.

Grosman posle Pristine i Beograda, gde je boravio ranije u toku dana, putuje u Makedoniju, a zatim u Albaniju i Francusku.

GROSMANOVA MISIJA

Dolazak u Beograd Marka Grosmana, americkog podsekretara za politicka pitanja, i u domacoj i u svetskoj javnosti je ocenjen kao veoma vazan korak u daljem poboljsanju odnosa SAD i SCG, pogotovo sto je usledio nakon odluke o normalizaciji odnosa dve zemlje.

Grosmanovom porukom da je resenje kosovskog problema "kljuc za evro-atlantske integracije celog Balkana", jasno je stavljeno do znanja da SAD i ostale clanice Kontakt grupe ne zele nikakvu raspravu o konacnom statusu Kosova dok ne budu ispunjeni standardi koje je privremenim vlastima u Pokrajini odredila medjunarodna zajednica. Rekao je da je sredina 2005. godine krajnji rok kad ce biti procenjeno da li su ti standardi ispunjeni, pa ako se utvrdi da jesu, tek tada ce biti otvorena mogucnost za razgovore o statusu.

"Paket" u kojem su cvrsto uvezani status i standardi nije, doduse, nista novo kad je rec o medjunarodnoj zajednici i kosmetskom cvoru, ali je svakako novi elemenat orocavanje i konkretizacija onoga sto se podrazumeva pod "standardima". To znaci da ce medjunarodni faktori mnogo jasnije i konkretnije nego dosad definisati sta, kada i kako privremene vlasti na Kosmetu, zajedno sa medjunarodnim supervizorima treba da urade pre nego sto se ispuni prvi uslov za bilo kakvo razmatranje konacnog statusa pokrajine.

Grosmanova poruka je u tom smislu bila nedvosmislena. Isticanjem da "nikakvog razgovora o statusu Kosova nece biti pre obezbedivanja vladavine prava, uspesnog rada demokratskih institucija, bezbednog zivota i slobodnog kretanja svih zitelja Kosova, povratka izbeglica i raseljenih lica, otvorenog trzista i dijaloga Pristine i Beograda", uporno je odbijao mogucnost da se, pre nego sto bude ocenjeno da su ovi standardi zaista postignuti, cak i nagovesti kada bi poceli razgovori o "konacnom resenju". Stavise, ocenio je kao kontraproduktivno bilo kakvo ocekivanje da 2005. godina bude uzeta za datum pocetka razgovora o statusu.

"To je samo rok za ocenu da li su standardi ostvareni, a ako nisu, bice utvrdjen novi rok", primetio je Grosman. U medjuvremenu, potvrdio je da ce SAD nastaviti politiku "vojne, ekonomske i diplomatske" podrške samoodrzivom razvoju regiona, koju su vodile i u prethodnoj deceniji, i evro-atlantske integracije Balkana. I bez ikakvog novog uslovljavanja (uspesna saradnja s Hagom se podrazumeva). A sve to i sadasnost i buducnost Kosova i M?etohije stavlja u novi, znatno jasniji kontekst i perspektivu.

(A. M.)

LOZINKA: KOSOVO 2005

Tri stvari dodjose nam protekle nedelje sa strane Amerike.

Najpre je Vasington podsetio na to da ce nastavak finansijske pomoci Srbiji i Crnoj Gori - sto je stara prica - uslediti ako se urade neke stvari, medju kojima je saradnja sa Hagom na prvom mestu. U pitanju je nekih stotinak miliona dolara, a uz njih ide i podrška u medjunarodnim finansijskim institucijama. Upozorenje, reklo bi se, stize na vreme jer je jos pet meseci do roka kad treba da se ucini nesto.

To je nase bolno mesto. Dvapat su uradjene vrlo teske stvari - jednom je Djindjic

Isporucio Milosevica, drugi put gomilu njegovih dofeni - pa smo se nekako kvalifikovali. Stejt department imao je usto i pomalo sluha za nasu situaciju nakon atentata, pa je prosle godine tek malo otezuci ipak resio da nas ostavi u igri za novcanu pomoc.

Sad se trazi Mladic, i to bi bilo dovoljno. Cetiri generala koja su ovde knedla u grlu smatraju se lakom robom, i za Amerikance izgleda nisu specijalno interesantni. Trgovina na koju je nasa strana primorana ne izgleda bas fino, ali ne cini se da ima nekog velikog manevarskog prostora za nesto drugacije pristupe.

Neki su to ovde dobro razumeli, neki - cak u okrilju demokratskih snaga - jos uvek nisu, i izgledaju kao da ih je licno Milosevic trenirao za otpor. To praktikovanje jednog stila koji je hteo da ga zovemo dostojanstvom (a znamo na sta je izaslo), u celoj ovoj sekvenci mozda i najvise iritira zdrav razum. On kviri inace dosta lepu sliku odnosa Beograda i Vasingtona koji su, sto rece jedan mladi diplomata, u snaznom usponu.

Bice najgore ako se gundja, a onda 31. marta oko ponoci usledi ono sto se uraditi mora. Na glavnoj sceni sad su u toku

radovi kao da se spremamo za odlucno odbijanje. I samo podsecanje na to da ovu stvar sa Hagom Vasington smatra da imamo na dnevnom redu ovde je brze-bolje pometeno pod tepih, bilo time sto su krivo interpretirani vasingtonski nalazi, bilo time sto su oni minimizirani, sto je takodje kriva interpretacija.

Iskoriscena je i, na neki nacin, zloupotrebljena stvar broj dva koja je stigla s onu stranu Atlantika: ukidanje sankcijskih carina za nasu trgovinu sa Amerikom. Ovde su se politicari radovali kao deca koja su dobila poklon, pa su sa tim radovanjem i preterivali. Nakon one prve vesti o uslovljenoj pomoci koja je smatrana losom, dosla je nekako u isti cas ova druga koja je dobra, te se njenim sadrzajem htela preliti neprijatnost one prve. Ovdasnja diplomatija ocigledno drzi da je postigla lep rezultat, i nije stedela truda da to razglasi gde god moze. Posteno receno, ne treba joj kvariti zadovoljstvo. Posebno je sad pitanje to sto iza te diplomatske, uzmimo, pobede stoji jedna zjapeca praznina nasih nistavnih mogucnosti. Kad su se prebrojali potencijalni akteri nase trgovine videlo se da takvih, na zalost, sada nema. I kad ih ima, brojke su smesno male. Lepe mogucnosti koje su se otvorile pokazale su, tako, dramaticno rdjavo stanje nase ekonomije.

Najzad, treca stvar koja nam je stigla iz Vasingtona: vest da bi 2005. godina mogla biti ta u kojoj ce se resavati finalni status Kosova. Treci covjek americke diplomatije Mark Grosman saopstio je tu apsolutnu novost na pocetku svoje evropske turneje, u Briselu, odakle je ona zvuerala dosta odredjeno. Ovde je datum bio malo umotan u oblogu, ali sustinski nista nije promenjeno.

Hajd' sto nasim pregovarasima nije lako sa Vasingtonom, jer smo mi saveznici u nastajanju, nego lako nije ni proverenima, koji se zovu evropskim, i koje predvodi Solana. U Becu, gde je pre samo tri nedelje poceo kakav-takav dijalog Pristine i Beograda, Amerikanci su bili uzeli jednu diskretnu stolicu sa strane, dok su glavnu rec vodili Evropljani i tzv. sira medjunarodna zajednica. Ocito da za povucenu ulogu nisu imali suvise strpljenja, i sad izlaze sa glavnim planom, u smislu vremenskog okvira, zaticuci evropske i druge partnere zabavljene srpsko-albanskim radnim grupama, i verovatno zaprepascene konkretnoscu same ideje.

Beograd je delovao pomalo zatecen informacijom da bi se o konacnom statusu Kosova moglo raspravljati vec kroz dve godine, i nije bas najjasnije otkrio da li mu se to svidelo ili ne. Ako je suditi po nekim naglim reakcijama koje su opet htele da izgledaju "dostojanstvene" onda je 2005. unela malu nervozu u ovdasnje politicke redove. Prilaz "standardi pre statusa" uzet je kao stit, i ponavljan je Grosmanu kao da on ne zna o cemu je rec. Istini za volju, ni sam Vasington nije nagovestavao da ce izaci sa rokom ovako iznebuha. Grosman jeste imao ovaj region u svojim prioritetima, ali pod oznakom "razvoja demokratije". To znaci nesto drugo od ovoga sto je tema nedelje, i sto sve ucesnike u procesu fokusira na stvar koja je dosad bila nekako ad infinitum. Tesko je spekulisati o razlozima ove odluke. Mozda se oni kriju u americkim namerama, o kojima je nedavno govorio i sam Grosman, da se americko vojno prisustvo na Balkanu znacajno smanji, specijalno u Bosni, ali i na Kosovu, "kad se popravi bezbednosna situacija". No, sama ta strategija svakako nije dovoljno objasnjenje.

U svakom slucaju, ovde Grosmanov plan ubrzava razmisljanja. Tesko je ocekivati spektakularan napredak u okviru pregovarackih timova Srba i Albanaca o pitanjima standarda, u naredne dve godine. Kosovo danas je tolika rupa civilizacije e da bi se mogla ocekivati sustinska promena u kratkom razdoblju. Mozda ce se ici preko svega, i mozda - kako se ponegde nagovestava - doktrina "standardi pre statusa" bude napustena kao nedelotvorna, za racun jedne druge koja ceka na svoj red, a ta je "status pa standardi". Da li su ovdasnje elite, ne samo politicke, spremne na tu dinamiku? Ovde je Solana govorio da bi isporucivanje 1 plus 4 generala bio doprinos reformama, a domaca javnost je to primila kao vrhunski cinizam. I tandem Holbruk-Kusner prilikom nedavne posete slao je neke radikalne signale u vezi sa Kosovom, ali javne reakcije su pokazale da su njih dvojica dozivljeni vise kao vampiri nego kao nosioci nekih poruka o kojima bi vredelo razmisljati. Hocemo da kazemo kako nam se cinu da ovde politicka inercija vise nego sto je moguće za razumeti obelezava politicko misljenje.

Valja se nadati da Grosman kao prvi politicki operativac americke diplomatije, ima nesto bolji tretman, te da ce shodno tome odgovarajuci tretman imati i njegove ideje. Na mestu nasih ljudi koji imaju tu nevolju da se brinu o ovim pitanjima, bilo bi umesno voditi racuna o tome da taj covjek u svojim govorima na svakoj stranici najmanje jednom citira svoga predsednika, i da tesko da moze biti slucajno to sto se sad pomera iz oblasti svojih uzih specijalnosti, dakle, iz Evroazije - ravno na Balkan. On je, dakle, covjek novog zadatka. Da li bi to moglo znaciti i da postaje novi Holbruk, sada nije lako tvrditi, premda sve lici na to.

Nasa opsta startna pozicija na kojoj docekujemo ideju da se Kosovo definise 2005. godine u smislu: sta je i cije je, trenutno deluje gotovo zastrasujuce. Drzava nam se pretvorila u jedan ogromni tabloid. Deo politickih stranaka posvetio se proizvodnji afera, a i skupstina se nasla, najzad, u svom elementu: batalila je zakone i reforme i svom se snagom bacila na to da u raspravi o poverenju vladi izbaci u opticaj sto je moguće vise skandala. Neki mediji, oni cak sa reputacijom, postali su takodje djavolji majstori senzacionalizma. Na jednoj strani komotno rasipanje vremena i energije, na drugoj zastoj i paraliza, ako ne i nesto mnogo gore. Nema boljeg znaka za spoljne protivnike da krenu u ofanzivu.

Odrzana Donatorska konferencija za Kosovo i Metohiju

ISTI KONCEPTI O POVRATKU RASELJENIH

BEOGRAD (*Srna*) - Potpredsednik Vlade Srbije i predsednik Koordinacionog centra za Kosmet Nebojsa Covic rekao je da je koncept medjunarodne zajednice za povratak, koji se zasniva na tri kljucna elementa - pravima, individualnom izboru i odrzivosti - ujedno i koncept Beograda.

Covic je rekao na Donatorskoj konferenciji u Beogradu, posvecenoj Kosmetu, da je potrebno da se "stvori kriticka masa koja ce pokrenuti shvatanje u glavama onih koji zele da se vrata i da se njihov strah zamijeni povjerenjem".

On je naveo da je "pitanje povratka individualno pravo i da se tu radi o pojedincima i porodicama".

Covic je rekao da se trazi podrška za nekoliko važnih aktivnosti kada je u pitanju povratak, a to su izgradnja stanova za oko 80 odsto stambeno nezbrinutih, stvaranje perspektive za ekonomsko osamostaljivanje, formiranje fonda za stimulacije zaposljavanja, stvaranje fonda za stipendiranje socijalno ugroženih i nadarenih djaka, a sve s namerom da se trajno riješi pitanje raseljenih sa Kosmeta.

Plan povratka raseljenih na Kosovo i Metohiju

POVRATAK SA ZADRSKOM

BEOGRAD (*Tanjug*) - Rezolucijom SB UN 1244 utvrdjene su obaveze vezane za ljudska prava i povratak svih interno raseljenih i prognanih lica, kao i nesporni autoritet i odgovornost Unmika da ih sprovede u ime međunarodne zajednice. Povratak raseljenih lica sa Kosova i Metohije i onih koji su interno raseljeni unutar Kosmeta je osnovno ljudsko pravo i podrazumeva pravo na povratak u svoju kucu, stan, na svoje imanje. Sa ovim su vezana i druga prava na slobodu kretanja, pravo na rad... Medjutim, posle vise od cetiri godine, povratak raseljenih lica nema neke evidentne rezultate. Od preko 230.000 izbeglih sa Kosova i Metohije do sada se vratio samo jedan odsto stanovnistva. Visoki komesarijat UN tvrdi da je 4.130 Srba povratnika, a Koordinacioni centar raspolaze podatkom o povratku samo 1.000 Srba za ove cetiri godine.

Prvi organizovani povratak pre dve godine zabelezen je u Osojanu, selu u istockoj opštini. U toku ove godine bio je planiran povratak u jos neke sredine, kao sto su sela Siga, Ljevosa, Brestovik, u peckoj opštini, ali je zbog odugovlacenja administracije ovaj povratak odlozen za prolece. Povratak je planiran i u sela Babljak, u urosevackoj opštini, Novo Selo kod Istoka i Novo Selo Madjunsko kod Vucitrna, gde se planira zavrsetak 36 kuca.

U Sredsku, u selo Novake, krajem prosle i pocetkom ove godine vratilo se oko 60 Srba, potvrdio je nedavno savetnik za povratak u kabinetu sefa UNMIKa Nenad Radosavljevic. A u Podgorce, opština Kosovska Vitina, smestaj u kolektivnom centru naslo je 30 porodica do izgradnje novih objekata.

Inace, ove godine se u Belo Polje kod Peci vratila 24 domacina, sto je za razliku od ovih prethodnih bio samoinicijativni povratak. U opštinu Istok, u Suvi Lukovac stiglo je 55 Srba.

Mecutim, ne treba prenebregnuti cinjenicu da, osim u Osojanu, ni u jednoj od ovih sredina nema ni skole, ni ambulante, ni prodavnice, niti mogucnosti za neko radno angazovanje. Povratnici prezibvljavaju uglavnom od humanitarne pomoci. Zato je, pre svega, vazno stvoriti bezbednosne, ali i zivotne uslove za povratak sto pre, jer kako vreme odmice, a proslo je vise od cetiri godine, ljudi se integrisu u sredinama u kojima zive, pa taj privremeni boravak polako prerasta u stalni. Zato se mora brzo i energicno raditi. Ali ako se medjunarodna zajednica iskreno ne ukljuci u obezbedjivanje tog povratka, onda naponi postaju uzaludni.

Porazavajući podaci

Uglavnom se pominje manji broj ljudi koji se vraća u seoske sredine, dok povratka u gradove izbeglog stanovnistva nema.

Porazavajuće deluje podatak Koordinacionog centra da su se u protekle dve godine vratila samo 484 raseljena lica. Razlog tome su povećani strah Srba i nespremnost UNMIKa da ih zastiti od napada

Nemacki list o situaciji na Balkanu

ALBANSKI SPREMAJU USTANAK U GRCKOJ

Berlin, 9. novembra (*Beta*)

Albanske ekstremisticke snage pripremaju ustanak u severnoj Grckoj i veruju da ce, ukoliko general Vesli Klark postane predsednik SAD, za svoje planove za ujedinjavanje svih teritorija na Balkanu nastanjenih Albancima dobiti americku podrsku, pise nedeljenik "Spigl".

U najnovijem broju nemackog magazina stoji da je cilj "albanskog gerilskog pokreta da u severnoj Grckoj organizuje oruzanu pobunu, a projekat treba da bude gotov jos pre otpocinjavanja Olimpijskih igara u leto 2004. godine". "Odavno vec nije nikakva tajna da arhitekti velike Albanije na nisanu sada imaju i Grcku. Albanska manjina u Grckoj, koja zivi pretežno u pograticnom podrucju prema Albaniji, broji, kako se procenjuje, oko 500.000 ljudi. No, verovatno ih je mnogo vise, jer ilegalni radnici bez problema prelaze iz Albanije u Grcku", navodi list.

Magazin opsezno prenosi reci jednog od navodnih organizatora pobune u severnoj Grckoj, za kojeg kaze da je iz Tetova. On je izneo da "jedna albanska partija iz njegovog grada daje 15.000 evra svakome ko pola godine ucestvuje u pripremi albanskog ustanka u severnogrckom Epiru". "Sponzori (za pripremu pobune pristalica velike Albanije) ne nedostaju. Tako je u hrvatskom gradu Opatiji sredinom juna sa albanskom dijasporom ugovoren opsezni posao nabavke oruzja. Rec je o 2.000 kalasnjikova, vise raketa, 800 granata, 12 protivtenkovskih granata i mnogobrojnim pancirnim kosuljama", navodi "Spigl".

List pise da je "pokretacki motor velikoalbanskog projekta, koji je nacionalnim ciljem proglašen vec 1995. prilikom tajnog sastanka Oslobođilacke vojske Kosova (OVK), sada Albanska nacionalna armija (ANA)". Politicki vodja ANA, koji se do sada na internet-stranici skrivao pod pseudonimom Alban Vljosa, jeste albanski advokat Idajet Beciri, osnivač Partije nacionalnog jedinstva u Albaniji i, prema sopstvenim navodima, dobar prijatelj albanskog premijera Fatos Nana", pise list.

Nemacki nedeljenik dodaje da "odnedavno doduse albanska vlada preko Interpola trazi Becirija kao podjarivaca naroda, kojeg to, medjutim, ne sprecava da javno govori o svojim velikoalbanskim ciljevima". "Ujedinjavanje teritorija (na Balkanu) nastanjenih Albancima nije moguće bez podrške Vasingtona. Ali, Albanci su optimisti. Jedan od najizglednijih kandidata na narednim izborima za americkog predsednika, demokrata Vesli Klark, posetio je nedavno Kosovo. Prema

navodima masonskog vodjstva, Klark je obecao da ce se svim srcem zauzeti za albansku stvar, ukoliko zauzvat albanski lobi u SAD podrzi njegovu kandidaturu", pise "Spigl".

Dalje magazin navodi da je "americka pomoc vec u toku" te da su specijalne snage stacionirane u Napulju jos 2001. albanskim pobunjenicima isporucile prislusne uredjaje i sredstva za vezu uz pomoc kojih pobunjenici na Kosovu, u Makedoniji i u Albaniji mogu da komuniciraju bez znanja makedonske tajne sluzbe. "Vojna podrška Vasingtona odvija se uglavnom preko ozloglasene MPRI iz Virdzinije. Ova firma, kojom rukovodi nekadasnji zapovednik americkih kopnenih snaga Karl Vuono, zapravo deluje kao privatna armija Pentagona i pomocni serif CIA", navodi "Spigl".

List dodaje da "na hiljade penzionisanih americkih oficira sirom sveta organizuje centre za vojnu obuku, nude oruzje i sredstva za vezu po NATO standardima".

Pripadnici MPRI "nisu samo nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma obucavali bosansku vojsku, vec su i za 300 najsposobnijih mudzahedina, koji su se trupama Alije Izetbegovica borili protiv Srba, organizovali obuku u Turskoj". Navodno se 150 od tih mudzahedina borilo na albanskoj strani u Makedoniji 2001. godine". Medjutim, albanski ustanak u severnoj Grčkoj prinudio bi Vasington na opasan diplomatski hod po zici. Zato se Albanskoj nacionalnoj armiji u medjuvremenu savetuje da zahteve prema Atini formulise diplomatski. Idajet Beciri je nakon toga najavio da ce se od Atine najpre zahtevati da odobri povratak 200.000 Albanaca koji su nakon Drugog svetskog rata zbog saradnje sa Hitlerovim trupama iz svog zavicaaja u Grčkoj morali da pobjegnu u Albaniju", pise list.

NIJE NORMALNO DA ZLOCINCI BUDU NA SLOBODI

Beograd, 27. oktobar 2003. - Ministar pravde u Vladi Srbije Vladan Batic uputio je otvoreno pismo civilnom administratoru UNMIK na Kosmetu Hariju Holkeriju, u kom je izrazio svoju iznenadjenost sadrzinom pisma koje je Holkeri poslao slovenackim vlastima, povodom nedavnog hapsenja Agima Cekua u Ljubljani.

Holkeri je u ovom pismu naveo da odluke srpskih pravosudnih organa ne predstavljaju pravno relevantna dokumenta, budući da teritorija Kosmeta ima svoj sopstveni pravni sistem, kao i da je za krivicne postupke zbog ratnih zlocina i zlocina protiv covecnosti iskljucivo nadležno kosovsko pravosudje. U svom pismu Holkeri je istakao i to da mu drzavni organi Republike Srbije nikada nisu dostavili dokaze o zlocinima koje su na Kosovu pocinili Agim Ceku i drugi.

Pismo Batica Holkeriju

Postovani gospodine Holkeri, nakon mog obracanja Vama, kojim sam kao ministar pravde u Vladi Republike Srbije insistirao da albanske teroriste i ratne zlocince ciji su rodonacelnici Taci, Ceku i Haradinaj ili izrucite pravosudnim organima Srbije ili im sudite pred UNMIK-ovim pravosudjem, dobio sam odgovor od Vaseg zamenika Carlsa Brejsosa. U njegovom pismu se navodi da UNMIK ne raspolaze dokumentacijom i dokazima o njihovoj odgovornosti za cije utvrdjivanje je inace nadležno UNMIK-ovo pravosudje, da drzava Srbija nema jurisdikciju da izdaje poternice te da se sugerira da Ministarstvo pravde zapocne postupak za opozivanje poternica i da o tome obavesti Interpol.

Uvazeni gospodine Holkeri, bez obzira sto su svi dokazi o odgovornosti Tacija, Cekua i Haradinaja dostavljeni UNMIK-u i sto su sa tim okolnostima upoznati Vasi prethodnici, da bi prestali da razgovaramo putem "gluvih telefona" Ministarstvo pravde Republike Srbije dostavice Vam odmah kompletnu kopiju sudskih spisa sa desetinama hiljada strana dokaznog materijala o zlocinima pocinjenim nad Srbima na Kosovu i Metohiji, najmonstruoznijim u Evropi posle Drugog svetskog rata.

Pored sudskih spisa dostavicemo Vam dokaze do kojih je doslo Vojno pravosudje, Vojna obavestana sluzba, Bezbednosno informativna agencija, Komitet za prikupljanje podataka o zlocinima protiv covecnosti i medjunarodnog prava, MUP i Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju, izuzev onih koji predstavljaju drzavnu ili vojnu tajnu ili se ticu zastite identiteta svedoka.

Ovaj dokazni materijal na potpuno nesporn nacin potvrđuje odgovornost za vise od 7.000 teroristickih napada u kojima je ubijeno preko 1.200 ljudi, ranjeno oko 1.350, kidnapovano skoro 1.500, proterano 340.000 nealbanskog stanovnistva, oteto ili spaljeno 107.000 kuca, mucki ubijeno oko sedamdesetoro neduzne dece, ritualno odsecane glave pojedinim zrtvama kao da zivimo u srednjem veku (jedna takva fotografija objavljena je juce u "Vecernjim novostima", najtiraznijim dnevnim novinama u Srbiji), osnivani logori za Srbe, sruseno ili spaljeno vise od sto crkava i manastira, oskrnavljeno vise stotina groblja itd.

Molim Vas gospodine Holkeri da odredite predstavnika Vase administracije koje ce u prisustvu medija i uz revers preuzeti ove dokaze, da se ne bi, nakon izvesnog vremena ponovo tvrdilo da UNMIK nije dobio potrebnu dokumentaciju. Sto se poternica tice, drzava Srbija nema po tom pitanju, ali samo po Vasem tumacenju nikakve jurisdikcije. Ako je to tako zasto onda trazite da drzava Srbija preko Ministarstva pravde zapocne postupak njihovog opozivanja.

Inace Ministarstvo pravde nije nadležno niti da izdaje niti da opoziva poternice vec to cine sud i policija najpre u zemlji a potom preko Interpola. Kao ministar pravde, i da imam takva ovlasčenja, to nikada ne bih ucinio jer bi to znacilo amnestiranje najvećih živih terorista u Evropi.

Nadam se gospodine Holkeri da ni Vama ne pada na pamet da ih amnestirate kada budete videli najstrasniju fotografiju o zlocinima koju Vam dostavljam.

Ako nakon toga UNMIK-ovo pravosudje uhapsi i stavi na optuzenicku klupu Tacija, Cekua, Haradinaja i druge onda je to znak da ce pravda ipak biti uspostavljena i onda se moze razgovarati o poternicama.

Kao sto sam i u prethodnom pismu naveo, jedino sto nije normalno je da takvi zlocinci i dalje budu na slobodi i da cak obavljaju odredjene javne i politicke funkcije. Vi treba da im stanete na put gospodine Holkeri. Iskreno se nadam da cete to vrlo brzo uciniti.

S postovanjem,

NAPAD NA SRBE POVRATNIKE U SELU MUSUTISTE KOD SUVE REKE

ERP KiM Info-sluzba

Gracanica, 13. novembar 2003. god.

Predstavnik sedam prognanih srpskih porodica koji su juce otisli u selo Musutiste kod Suve Reke (dvadesetak kilometara istocno od Prizrena) da bi obisli svoje domove u koje nameravaju da se vrate docekale su minirane kuće i pucnji iz obliznje sume. Prema recima Dr. Rade Trajkovic, poslanika Koalicije "Povratak" u privremenoj Skupstini Kosova i Metohije, u Musutistu je tek prilikom jucerasnje posete otkriveno da je minirano bas tih sedam kuća, ciji vlasnici zele da se vrate u ovo metohijsko selo.

- Cim su otkrili mine u kucama pripadnici KFOR su Srbe vratili u vozila, ali su na njih je tada Albanci poceli da pucaju iz obliznje sume. Prema informacijama koje smo dobili, Srbi su prebaceni u oblinju bazu KFOR, ali ne znamo da li medju njima ima povredjenih i sta se dalje dogodilo - izjavila je za ERP KiM i druge medije Dr. Rada Trajkovic.

ERP KiM Info-sluba saznaje da je pored nekoliko ostalih lokacija na prostoru juzne Metohije planiran povratak Srba u sela Musutiste i Ljubizdu. Srpska Pravoslavna Crkva takodje planira i obnovu manastira Sv. Trojice kod Musutista i parohijske crkve iz 14. veka koje su albanski ekstremisti do temelja unistili u leto 1999. godine.

Eparhija rasko-prizrenska jos nije uspela da dobije zvanicnu izjavu odgovornih predstavnika Multinacionalne brigade jugo-zapad i austrijskog kontingenta u cijoj zoni odgovornosti se nalazi Musutiste.

Koliko je kulturnog blaga unisteno ili sacuvano na Kosovu i Metohiji

ZATIRANJE DUHOVNIH KORENA

Te nesrecne i stravicne 1999. godine Srbe i drugo nealbansko stanovnistvo na Kosovu i Metohiji zadesile su mnoge nevolje i nesrece, koje i danas traju. Pod okriljem Kfora i Unmika izbeglo je preko 230.000 Srba i drugog nealbanskog stanovnistva. Istovremeno sa progonom naroda, koji je trebalo da Albancima donese etnicki cistu drzavu, teklo je i sistematsko unistavanje duhovnih korena srpskog naroda na ovim prostorima.

U to vreme, a i danas, albanski separatisti i ekstremisti srusili su vise manastira i crkava, koji su kao retki i vrlo znacajni spomenici iz srednjeg veka bili pod zastitom UNESCO-a. Za samo tri meseca od dolaska Kfora opljackano je, zapaljeno i unisteno vise od 70 manastira i crkava, koji datiraju iz 10. i 16. veka. Jos toliko sakralnih objekata novijeg datuma takodje je unisteno do danas.

Albanski ekstremisti su atakovali na sve sto je hriscansko, pa tako nisu stedeli ni pravoslavna groblja ni spomenike. Doduse, napad na crkve, manastire, groblja, spomenike nije obelezje samo ovog perioda. Ono se, pod okriljem medjunarodnih snaga bezbednosti, samo pokazalo u najjacem svetlu. Takvih pokusaja ima zabelezjenih jos dvadesetih godina proslog veka (kod Rakica, Nusica), a taj naum tekao je i u periodu posle drugog svetskog rata. Da bi se rusilacki talas zaustavio, jer su pod udar te 1999. godine dosli i spomenici Caru Dusanu u Prizrenu, Petru Petrovicu Njegosu, Vuku Karadzicu, Dositeju Obradovicu u Pristini i spomenik knezu Lazaru u Gnjilanu, predstavnici medjunarodnih bezbednosnih snaga na Kosovu i Metohiji su poceli da obezbeduju manastir Visoko Decani i Pecku Patrijarsiju.

Spasen deo muzejske vrednosti

Rusilacki pir albanskih separatista nije postedeo ni druge segmente kulturne bastine, koja se odnosila na Srbe i srpsko visevekovno postojanje na ovim prostorima.

Sta je sa muzejskim eksponatima pitali smo direktora Muzeja Branka Jokica.

Jos od 1998. godine Muzej u Pristini je imao znacajne aktivnosti u zastiti eksponata kojima je raspolagao. Na zalost, nakon izbijanja ratnih sukoba, po hitnom postupku, uspeli smo da sklonimo i tako zastitimo oko 3.000 muzejskih eksponata arheoloske i etnografske zbirke. Tokom bombardovanja i posle ulaska medjunarodnih snaga bezbednosti morali smo da izmestimo muzejske vrednosti i da ih adekvatno zastitimo i konzerviramo. Sa svim tim mi smo upoznali UNESCO i dali na uvid tacan spisak materijala kojim raspolazemo. Medjutim, sve ovo vreme od 1999. godine mi nismo dobili nikakvu valjanu informaciju sta je sa eksponatima koji su ostali u Muzeju u Pristini - kaze Jokic.

Da li je sve to sacuvano ili je doslo do ostrecenja Jokic ne zna, jer kontakti se i posle cetiri godine tesko uspostavljaju. - Albanska strana raznim dezinformacijama pokusava da prikrije sve to. No, mi i u ovim uslovima, ovde u Beogradu, pokusavamo da radimo. Od napustanja maticne ustanove u Pristini, organizovali smo izlozbe u Moskvi, u Budimpesti, Budvi - isticie Jokic.

Nas sagovornik kaze da sada spremaju, na sam pocetak Nove godine, izlozbu u Helsinkiju. Gde god je moguće, isticie Jokic, objasnjavaju i predstavljaju projekat urgentne zastite spomenika na Kosovu i Metohiji, kako bi medjunarodna zajednica shvatila da su kulturna bogatstva svih naroda na Kosovu i Metohiji podjednako vazna i znacajna.

Nesaglediva steta

U tom monstroznom unistavanju nisu postedjene ni biblioteke. Direktor Narodne i univerzitetske biblioteke u Pristini, koja sada privremeno radi u Beogradu, Jordan Ristic kaze da knjigu smatra znacajnim delom kulturne bastine i da bi bilo nepravedno ne sagledati stetu koja je njoj naneta. A steta je nesaglediva. Knjiga na srpskom jeziku u skolskim i gradskim bibliotekama nema osim u srpskim enklavama, koje nisu bile ugrozene u tom domenu u kom su bile inace ugrozene. Ono sto je ostalo od srpske knjige na Kosovu i Metohiji, ostalo je u nekim skolskim bibliotekama i malo u opstinskim kao sto su u Leposavicu, Zubinom Potoku, Strpcu, Gracanici. Te biblioteke su vrlo nesredjene, pa je

neophodno uneti red i strucno ih obraditi, napraviti nadzor i uputiti ljude da strucno rade.

- To jeste neki pionirski posao, ali ne treba odustati.

Ono sto je neophodno uraditi a to je da treba popuniti biblioteci fond, sto bez pomoci Minastarstava za kulturu i obrazovanje nije moguće. Smatram da je to neophodno uraditi u bilo kojoj formi, jer ako knjiga ne moze da popravi tu uzasnu sliku kosmetske zbilje i rastera taj mrak mraka, onda moze bar delom da ublazi nevolje - kaze Ristic.

Kad je rec o Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci "Ivo Andric" u Pristini, poznato je da je delom sacuvana i do danas. Ristic se nada da ce se uspeti u nameri da te knjige dodju do svojih citalaca, studenata. Naravno, ovde se otvara krupno pitanje daljeg rada biblioteke. S obzirom na to da Univerzitet radi u Kosovskoj Mitrovici i da on ne moze da radi bez svoje biblioteke, onda treba stvoriti jezgro i minimum uslova kako u prostornom pogledu, tako i u knjizevnom fondu, da pruzi usluge i nastavnicima i studentima.

Univerzitetska biblioteka i danas prima obavezan primerak i on je do skora upucivan u srpske enklave, na neke katedre i fakultete u Kosovskoj Mitrovici. Od nedavno, saznajemo od Ristica, te primerke cuvaju kao pocetni fond zacetka rada nove biblioteke. Radi se o oko 6.000 i 7.000 primeraka godisnje, a onda bi velikom akcijom za koju su pokazale interes neke redakcije, Ministarstvo kulture, Koordinacioni centar i izdavacke kuce mogli nesto da urade.

- Mi smo i pored toga sto imamo privremeni smestaj, negovali sve vreme i izdavacku delatnost, afirmisali one knjige koje neguju kulturnu tradiciju na Kosovu i Metohiji. Objavili smo za deset godina vise od sto naslova, a za ove cetiri godine 30. Ove godine objavili smo pet knjiga i sve to izlozili na ovogodisnjem Sajmu knjiga- kaze Jordan Ristic.

Ekspoziti ostali u Pristini

Direktor nekadasnje Galerije umetnosti u Pristini Ljubisa Tanaskovic ,a koja je takodje 1999. godine izmestena kao i druge kulturne institucije, kaze da su njihova saznanja da su dela umetnosti i zbirka Galerije ostala u Pristini i sada su u vlasnistvu tamosnje galerije.

Mi smo se svih ovih godina interesovali sta se desilo sa tom zbirkom umetnickih dela nasih savremenih autora. Imamo saznanja da su dela sacuvana, ali ne mozemo da raspolazemo njima. Nasa zamisao je da se u srpskim enklavama organizuju izlozbe, ali je za sada to jako tesko zbog neadekvatnih prostorija za izlaganje. Za bilo koju umetnicku postavku neophodno je imati bar minimum uslova, za sada je to nemoguće, ali ne odustajemo - kaze Tanaskovic. Inace, Galerija je organizovala neke izlozbe po Srbiji kako bi pruzila na uvid kulturnoj javnosti da umetnici i van svog zavicaja stvaraju.

U Pristini je u julu ove godine otvorena privatna galerija slika porodice Nikole Besevica, koji zivi i radi u ovom gradu. Galerija "Tedeust", koju je pomogao Danski savet za izbeglice, ima oko 20 slika aurota Srba, Albanaca, jednog Nemca i , kako kaze g.Besevic, ocekuju saradnju sa jednim Francuzom. U galeriji, koja je prodajnog tipa, izlozena su dela poznatih kosmetskih autora Zorana Jovanovica- Dobrotina, Pere Djuze, Zorana Furunovica, nekih novih "klinaca"iz Beograda i sa Kosova i Metohije.

Na samom otvaranju bilo je stotinak zvanica, a sve je predstavljeno na srpskom, albanskom i engleskom jeziku. Ideja Nikole Besevica bila je da se na jednom mestu, u Pristini, prozimaju sve kulture, a naravno da su stilovi, likovni izrazi i tehnike razliciti, jer ne postoji multietnicka umetnost, ona je individualni izraz.

Guljzen Reufi Prlinicevic

Kakvi su dometi nedavnog prvog zvaničnog susreta između delegacija Srbije i Kosova

MEDJUNARODNA ZAJEDNICA NE ZNA STA CE SA KOSOVOM

Omer Karabeg: Nasi sagovornici su Nebojsa Covic, potpredsednik Vlade Srbije i predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju i Dzejms Lajon, direktor Medjunarodne krizne grupe za Srbiju, Crnu Goru i Bosnu i Hercegovinu.

Ocene nedavnog susreta delegacija Srbije i Kosova su dijametralno suprotne. Dok jedni tvrde da je bečki sastanak oznacio prvi korak na putu resavanja kosovskog problema, drugi isticu da je taj susret samo potvrdio da se kosovski problem nalazi u slepoj ulici. Kakvo je vase misljenje?

Dzejms Lajon: Mislim da je najvaznije da Beograd i Pristina razgovaraju. Bez razgovora, bez direktnog kontakta između Beograda i Pristine, veoma je tesko doci do resenja kosovskog problema. Susret u Becu bio je vazan upravo zbog toga sto se konacno krenulo sa mrtve tacke. Niko od tog sastanka nije vise ni ocekiavao.

Nebojsa Covic: Ja mislim da se u Becu desio vazan susret, ali da se on nikako ne bi mogao da nazove istorijskim. Direktnog razgovora, na zalost, nije bilo. To je bio ceremonijalni susret, nismo se cak ni rukovali. Drzali smo i odvojene konferencije za stampu. No, mislim da je jako vazno da smo seli za isti sto. Zao mi je sto u delegaciji iz Pristine nisu bili predstavnici privremenih institucija. Ja uzavavam i gospodina Rugovu i gospodina Dacija, ali njihove funkcije su vise ceremonijalne i protokolarne. Posebno mi je zao sto delegacija iz Pristine nije bila multietnicka. Mi cemo na tome insistirati u nastavku dijaloga.

Omer Karabeg: Da li je multietnicnost uslov koji Vlada Srbije postavlja za nastavak dijaloga?

Nebojsa Covic: Ako nemamo multietnicku delegaciju sa Kosova i Metohije kako cemo onda napraviti multietnicko Kosovo, sto nam je zapravo cilj. To nije nikakav uslov, to je nesto sto je sasvim normalno. Ja nisam pristalica nekih uslovljavanja i ogranicenja, ali se pravila igre moraju postaviti na pocetku. Posebno zabrinjava to sto su predstavnici medjunarodne zajednice pristali da pristinska delegacija ne bude multietnicka. Takav pristup pokazao je odredjenu slabost, popustanje. Stajanje na stranu volje pojedinih albanskih radikalnih vodja, a ne na stranu institucija privremene samouprave je nesto sto je jako opasno.

Dzejms Lajon: Svima je bilo jasno da Albanci nisu bili spremni za te pregovore i za taj susret. Svima je takodje jasno da oni nikada nece biti spremni, ako medjunarodna zajednica ne bude na njih izvrsila pritisak. Moramo biti svesni politicke

situacije u Pristini i tenzija koje postoje izmedju raznih albanskih politickih stranaka i njihovih lidera kao i cinjenice da niko od njih ne sme da bude prvi ko ce da pregovara sa Srbima. Oni smatraju da bi to za njih bio kraj politicke karijere. Mislim, medjutim, da ce Albanci polako poceti da prihvataju zahteve medjunarodne zajednice u tom pogledu. Ima naznaka da su oni shvatili da su, kad je rec o susretu u Becu, izgubili jednu vaznu propagandnu bitku, i da se za sledecu priliku te vrste moraju dobro pripremiti i, pre svega, imati jedinstven stav.

Omer Karabeg: Imam utisak da se nakon beckog susreta tenzije izmedju Beograda i Pristine pojacavaju umesto da se smanjuju. Najpre su kosovski lideri zatrazili da Kosovo dobije svoj ustav koji bi omogucio da se sto vise ovlascenja prenese na institucije Kosova, a onda je ministar pravde Srbije Vladan Batic uputio zahtev sefu misije Ujedinjenih nacija na Kosovu Hariju Holkeriju da Srbiji izrucu Hasima Tacija, Ramusa Haradinaja i Agima Cekua.

Dzejms Lajon: Mislim da je to sve deo politicke igre. Takvih prepucavanja bice i ubuduce. Ali, verujem, to nece uticati na tok samih pregovora. Kad se sastanu radne grupe, kad pocnu da razmatraju tehnicka pitanja, kao sto su registarske tablice, licna dokumenta i tako dalje, stvorice se drugacija atmosfera. Vrlo dobro znamo da je ono sto politicari pricaju u javnosti i ono sto govore iza zatvorenih vrata cesto veoma razlicito.

Nebojsa Covic: Ja nisam pristalica zahteva koji su nerealni. Medjutim, Srbija je raspisala poternice. Te poternice su i Interpolove poternice. Znaju se standardi za raspisivanje medjunarodnih poternica. Dogodilo se, medjutim, najpre u Madjarskoj sa gospodinom Tacijem, a nedavno i u Sloveniji sa gospodinom Cekuom da su ti ljudi najpre zadržani, pa potom pusteni. I onda se mi pitamo da li postoje dvostruki standardi, jedni koji vaze za Srbiju, a drugi za ostale zemlje. Ja necu da ulazim u politicku prirodu raznih izjava, mene interesuje ono sto se zove standard i postovanje odredjenih medjunarodnih pravila.

Dzejms Lajon: Vecina ljudi u medjunarodnoj zajednici smatra da su izjave gospodina Batica namenjene, pre svega, domacoj javnosti, s obzirom da njega ne smatraju ozbiljnim igracem u oblasti pravosudja. U Srbiji se za poslednje tri godine nisu dogodile znacajnije reforme u toj oblasti. Zbog toga se, kad god cuje neki zahtev za izrucenjem, covek mora upitati kakvo je stanje pravosudja u Srbiji. Dokle god ne bude istinskih poboljsanja, tesko se takve izjave mogu uzimati ozbiljno.

Nebojsa Covic: Stanje pravosudja u Srbiji nema nikakve veze sa ovim o cemu govorimo. Radi se o Interpolovim poternicama. Da je nekim slucajem za tamo nekim Petrovic Petrom raspisana Interpolova poternica i da je on uhapsen u Sloveniji, da li bi se postupilo kao u slucaju gospodina Cekua.

Omer Karabeg: Da razjasnimo ovu stvar oko Interpolovih poternica. Albanski lideri kazu da Srbija nije nadlezna za Kosovo i da zato ne moze da sudi ni Taciju, ni Ceku, ni Haradinaju, niti da izdaje poternice.

Dzejms Lajon: Ja mislim da nije bitno sta kazu albanski lideri na Kosovu, jer oni nemaju zakonski okvir da to komentarisu, vec sta kaze Rezolucija 1244 Saveta bezbednosti UN i kako taj dokument tumace predstavnici UNMIK, Saveta bezbednosti i medjunarodne zajednice. Medjunarodna zajednica je izrazila veoma jasan stav da slucajevi krsenja zakona i ljudskih prava na podrucju Kosova treba da budu suzeni u okviru UNMIK-ovog pravosudja, zbog cinjenice da je UNMIK po Rezoluciji 1244 nadlezan za Kosovo.

Omer Karabeg: Da li mislite da je gospodin Holkeri pravilno protumacio Rezoluciju 1244 kada je intervenisao kod vlasti Slovenije da puste gospodina Cekua?

Dzejms Lajon: Koliko ja znam, on je protumacio svoje ovlascenje na isti nacin kao i njegov prethodnik Mihael Stajner kad je intervenisao kod vlasti u Madjarskoj da puste gospodina Tacija, iako ja ne znam na osnovu cega. Pretpostavljam da specijalni predstavnici u tome imaju podrsku Saveta bezbednosti.

Nebojsa Covic: Ima tu samo jedan problem. Cini mi se da se zaboravlja da je Srbija drzava, odnosno da je zajednica Srbije i Crne Gore drzava. Prema tome, ako Beograd izda poternicu, mora se postupiti po medjunarodnim standardima.

Omer Karabeg: U Srbiji je dosta rasireno misljenje da bi osamostaljivanje Kosova neminovno dovelo do osamostavljanja Republike Srpske. Kako vi na to gledate gospodine Lajon?

Dzejms Lajon: Mislim da je pogresno povezivati Kosovo sa Bosnom i Hercegovinom. Istorije oba podrucja potpuno su drugacije i ne mozemo da ih uporedjujemo. Drugo, medjunarodna zajednica je vec odavno izrazila stav da ne sme doci do nasilne promene granica na Balkanu, odnosno da ne bi podrzala stvaranje drzava putem etnickog ciscenja i ratnih zloina. I zbog toga mislim da u medjunarodnoj zajednici postoji jak otpor prema ideji osamostaljivanja Republike Srpske. Prica o promeni granica na Balkanu moze da otvori i pitanje Sandzaka, juga Srbije i drugih podrucja, ne samo Republike Srpske i Kosova.

Omer Karabeg: Shvatio sam da vi smatrate da se sudbina Kosova ne moze povezivati sa sudbinom Republike Srpske.

Dzejms Lajon: Da.

Nebojsa Covic: Ne mozete na prostoru Kosova i Metohije da demokratskim Albancima date pravo da se izdvoje iz demokratske Srbije, a da demokratskim Srbima u demokratskoj Bosni i Hercegovini to pravo zabranite. To je povezan proces, takozvani domino efekat, princip spojenih sudova. Sto se tice promene granica, potpuno sam saglasan sa misljenjem gospodina Lajona, s tim sto bi davanje nezavisnosti Kosovu i Metohiji znacilo promenu granica. Pa onaj ko zeli da to proba, neka proba, ali ja mislim da je to jako opasno.

Dzejms Lajon: Ja bih zeleo da dodam samo jednu stvar. Kada, kao istoricar, posmatram istoriju Balkana, primecujem da ni posle Balkanskih ratova, ni posle Prvog svetskog rata, ni posle Drugog svetskog rata, ni posle Dejtonskog mirovnog sporazuma granice nisu bile nacrtane tamo gde su vojske stajale, nego su uvek bile utvrdjivane na nekim konferencijama u stranim prestonicama, dakle od strane velikih sila. Mislim da ce i ubuduce u svemu sto se tice potencijalnih promena granica biti prisutan veoma jak medjunarodni faktor.

Omer Karabeg: Ocigledno je da ni Evropska Unija, ni Sjedinjene Americke Drzave u ovom trenutku nisu spremne da otvore najosetljivije pitanje kosovskog problema - status Kosova. To pitanje je, rekao bih, zamrznuto. Medjutim, njegovo resavanje se ne moze otezati u nedogled. Kosovski protektorat je veoma skup, a frustracije i albanske i srpske strane

povećavace se iz godine u godinu. Kada bi, gospodine Lajon, to pitanje moglo doći na dnevni red?

Dzejms Lajon: Ja mislim da je bolje postaviti pitanje kada će Beograd i Pristina biti spremni da počnu razgovore o konačnom statusu Kosova. Međunarodna zajednica u ovom trenutku nije spremna da razgovara o tom pitanju, ali kad bi Beograd i Pristina dosli do zajedničkog dogovora, niko u međunarodnoj zajednici ne bi imao ništa protiv. Naprotiv, bili bi im veoma zahvalni. Kad bi sutra Albanci i Srbi rekli - našli smo rešenje, svi bismo bili odusevljeni i radosni, ali, na žalost, izgleda da se to neće desiti.

Omer Karabeg: Znaci, morace da presudi međunarodna zajednica, nema drugog rešenja. Gospodine Lajon, ima li iko u međunarodnoj zajednici viziju resavanja kosovskog problema? Jer, ovo što sada čujemo svodi se na priču da će svi problemi nestati kada Kosovo i Srbija postanu deo Evropske Unije, pa granice više neće biti važne. Bojim se da ta priča deluje dosta naivno.

Dzejms Lajon: Slazem se. Mislim da je pristup predstavnika Evropske unije u tom pogledu pogresan. Oni nisu dobro sagledali istoriju ovog prostora i ne poznaju mentalitet ljudi koji ovde žive. Mislim da granice moraju biti rešene pre nego što Srbija i Crna Gora i Kosovo i druge države u regionu udju u Evropsku Uniju. Ne znam nijednu državu koja je usla u Evropsku Uniju, a da nije imala jasno definisane granice.

Nebojsa Covic: Mislim da su granice jako važne. Pogotovo ljudima na Balkanu, medja je ovde jako važna. Takvi smo, kakvi smo. Zasto bi, međutim, ulazak u Evropsku Uniju bio lakši ako nešto raspacate? Dakle, zasto bi se lakše uslo u Evropaku Uniju, ako bi se raspacala Srbija, nego ako bi se uslo u komadu. Beograd ima jasan pristup. Ono što je u ovom trenutku, po meni, urgentno, to je da se što pre napravi institucionalni prostor za Kosovo i Metohiju u okviru Srbije, sa visokom autonomijom. Naravno uz pomoć međunarodne zajednice. I tu ću da stavim tacku, jer bi sva moja dalja priča možda izgledala kao provokacija, mnogi bi je pogresno razumeli.

Omer Karabeg: Ali, gospodine Covicu, niko od kosovskih Albanaca ne prihvata visoku autonomiju u okviru Srbije, oni hoće nezavisnost.

Nebojsa Covic: Ne možete da kazete bas niko. Neko će se verovatno i složiti. Znam da je 96 posto protiv toga. Ima puno primera u svetu gde je i 98 posto bilo protiv mnogo cega. Ako to isto pitanje postavite u Srbiji vrlo visoki procenat će dati drugaciji odgovor. To su, znaci, dve krajnosti. E, sad da vidimo kako svi mi pametno da plivamo između te dve krajnosti.

Dzejms Lajon: Stavovi srpskog i albanskog stanovništva su dijametralno suprotni. Tesko je spojiti tako različite stavove. Najveći je problem što međunarodna zajednica još uvek ne zna u kom pravcu želi da ide.

Omer Karabeg: Znaci li to da niko u međunarodnoj zajednici trenutno nema strategiju resavanja kosovskog problema?

Dzejms Lajon: Međunarodna zajednica više ne želi da čuje rec Kosovo.

Omer Karabeg: Ipak, morace jednom i to da dodje na dnevni red. Sta mislite kada će to biti?

Dzejms Lajon: Ja necu da glumim proroka, ja to stvarno ne znam. Mislim da razgovora o konačnom statusu neće biti pre 2005. godine, možda čak i 2006 godine. S druge strane, postoji opasnost da je Srbija, zbog onoga što je gospodin Milosevic uradio dok je bio na vlasti, već dovedena pred svršen čin. Zbog nasledstva koje je ostavio Milosevic, Srbiji je veoma tesko da povrati nekakav svoj autoritet na Kosovu. I gospodin Covic i drugi politicki lideri u Beogradu imaju veoma, veoma tezak zadatak, ukoliko žele da povrate kontrolu Srbije nad Kosovom.

Nebojsa Covic: Nemam ja šta da prigovorim u odnosu na sve ono što se događalo u poslednjih 10 ili 15 godina na prostoru Kosova i Metohije. Mada, verujte mi, voleo bih da se napravi jedna međunarodna komisija koja bi pokušala da sve to proceni. Time ne želim nikoga da aboliram za bilo kakve zločine, a bilo ih je na prostoru Kosova i Metohije. Ali ono što mora da se shvati je da će svaka promena granica napraviti velike probleme.

DANAS, 8-9. novembar 2003

SONJA BISERKO: NEPRIHVATLJIVO INSISTIRANJE DA JE KOSOVO DEO SRBIJE

Izvor **Beta**, 12. novembar 2003.

Beograd -- Predsednica Helsinskog odbora u Srbiji Sonja Biserko ocenila je u sredu da je opredeljenje međunarodne zajednice to da je Beograd suocen sa izborom između Kosova i Evropske unije. Na to, prema njenim recima, ukazuje i ponuda americkih i francuskih diplomata Ricarda Holbruka i Bernara Kusnera prilikom njihove nedavne posete Beogradu i Pristini. "Holbruk je bio više nego eksplicitan kada je izjavio da se Srbi nalaze pred istorijskom raskrsnicom, odnosno izborom između Kosova i Evrope jer, ako se opredele za Kosovo, izgubice i jedno i drugo", kazala je Sonja Biserko na debati "Kosovo: standardi i status" održanoj u Beogradu.

Srbija, kako je dodala, "pokazuje otpor" evropskoj orijentaciji i "nema konsenzusa" da se radi na pridruženju Evropskoj uniji. "Insistiranje na Kosovu kao delu Srbije sasvim je neprihvatljivo, imajući u vidu da je Srbija svojim decenijskim ponasanjem izgubila svaki legitimitet na tom delu teritorije", rekla je ona.

Advokat Srdja Popovic se složio da "nikada više Kosovo neće biti u sastavu Srbije, sem u slučaju nekog trećeg svetskog rata".

Profesor Pravnog fakulteta Olga Popovic-Obradovic govorila je o Kosovu kao "sredstvu nacionalno-politickog programa, u funkciji sirihi teritorijalnih pretenzija i aspiracija Srbije na prostoru Balkana". To je, prema njenim recima, "konstanta srpske nacionalne politike, u stvari, srpska državna ideja, od prvih trenutaka nastanka moderne nacionalne države u 19. veku, pa sve do dana danasnjeg" i ona ima uvek "istu sadržinu - objedinjavanje svih teritorija u regiji koje se po bilo kom osnovu... smatraju srpskim".

Episkop Artemije proslavio imendan Sv. Velikomucenika Artemija

SECENJE SLAVSKOG KOLACA NAKON SVETE LITURGIJE

Gracanica, 03. 11. 2003

Jucer je u manastiru Gracanica episkop rasko-prizrenski i kosovsko-metohijski Artemije proslavio svoj imendan - Sv. Velikomucenika Artemija. Uz molitveno sasluzenje svoje brojne duhovne dece, igumana, jeromonaha, monaha i monahinja Eparhije rasko-prizrenske episkop Artemije je odsluzio svetu Liturgiju i potom darivao prisutnu decu poklonima. Slavski kolac svom duhovnom ocu i pastirenacalniku presekao je iguman decanski otac Teodosije Sibalic koji se prisutnom narodu obratio prigodnom besedom naglasivsi kako i episkop Artemije hodi mucenickim i trnovitim putem stradanja kao i njegov svetitelj zastitnik i da je put stradanja i trpljenja jedini put koji nas vodi istinskom sluzenju Gospodu Hristu.

Na svecanom rucku koji su u cast episkopa Artemija pripremile igumanija gracanicka mati Efrosinija sa sestrama i kome su prisustvovali brojni gosti i predstavnici medjunarodnih diplomatskih misija, ukljucujuci i sefa americke misije gdju. Marsi Ris, iguman novoobnovljenog manastira Banjska protosindjel Simeon Vilovski odrzao je pozdravnu besedu naglasivsi duhovnu ulogu episkopa Artemija i njegovo nesebicno zalaganje za obnovu duhovnog zivota u teskim ratnim i poratnim vremenima na Kosovu i Metohiji.

Unistene i privatne zborke

Mnogo je vaznije, kada je rec o srpskoj knjizi, istaci da je ona nestala iz privatnih zbirki. Veliki broj knjiga u tim privatnim bibliotekama bile su znacajni primerci, poput biblioteke pisaca koje su nestale i osiromasile dugogodisnji piscev rad. Te knjige su znacajne za buducnost, pored ostalog, i za piscev legat, poput Pere Stefanovica, Ace Rakocevica, Radeta Zlatanovica i sopstvene. Sve te knjige su zauvek nestale na smetlistu. Recimo, Pera Stefanovic je u pokusaju da spase makar deo tih knjiga istrkao listove sa posvetama i od toga hteo da napravi jednu izuzetnu knjigu. I to su mu istrgli i unistili, oko 400 listova sa posvetama. Sve knjige iz biblioteke knjizevnika Ace Rakocevica izbacili su ispred zgrade i zapalili vatru oko koje su cak i zaigrali - isticice Ristic.

OVK ODSECALA GLAVE

Vecernje Novosti

2 novembar, 2003

Zlocini, uprkos godinama koje prolaze, ne zastarevaju. I ne zaboravljaju se.

Pripadnici zloglasne tzv. OVK koji su godinama sprovodili teror na Kosovu i Metohiji, i to posebno nad srpskim zivljem (1999. godine OVK je imala oko 20.000 naoruzanih pripadnika), i danas, pod drugim bedzevima i nazivima, vrsrljaju juznom pokrajinom i na sve nacne pokusavaju da ostvare svoj veliki san - albansko samostalno Kosovo.

Tragajuci za izvoristima i primerima ovog zla, reporteri "Novosti" pronasli su ovih dana jednu stravicnu fotografiju - najbolju ilustraciju krvavih pirova pripadnika OVK.

Na krupnoj fotografiji vide se tri pripadnika OVK u uniformama. Najstariji, u sredini, sa krezubim osmehom, u desnoj ruci drzi jednu odsecenu ljudsku glavu, a ispod leve drugu, vidljiviju, i krupniju glavu mladjeg coveka!

Krvavi pir koljaca!

Da li je moguca rekonstrukcija ovog zlocina?

Upustajuci se u moguci rizik, kakav ovakva istrazivanja nose, novinari "Novosti", posle visednevnih traganja i ukrstanja podataka sa vise strana, dosli su do saznanja koja mogu dosta verno da "vrata" ovaj slucaj i "ozive" ovu fotografiju strasnog prizora.

LICA: Albanac u sredini pobednickog zadovoljstva je Sadik Cufraj, pripadnik OVK, iz okoline Decana.

Mladic sa njegove leve strane je njegov sin Valon Cufraj, rođen aprila 1981, u selu Prilep, opstina Decani. Licnu kartu izdao mu je UNMIK, a sad je pripadnik Kosovskog zastitnog korpusa, sa cinom porucnika. Zaposlen je u Inspektoratu u Peci. UNMIK je protiv njega u dva navrata vodio disciplinski postupak.

Pretpostavlja se da su ovi koljaci pripadali jedinicama kojim su komandovali Ramus i Daut Haradinaj i koje su operisale u zoni Decani - Pec.

Uz veliku obazrivost i pijetet, nasi reporteri, posle provere, iznose pretpostavku da je vidljiva desna odsecena ljudska glava - glava Bojana Cvetkovic, rođenog u Nisu 1972. godine. Uporedjenje sa fotografijom objavljenom u knjizi "Junaci otadzbine" vodi, takodje, ka ovoj pretpostavci

I dalje u uniformama

Mesto: Bojan Cvetkovic, trgovac iz Nisa, nakon agresije NATO snaga na nasu zemlju javio se u dobrovoljce. Prvih dana aprila 1999. mobilisan je u Pristinski korpus, u 549. motorizovanu jedinicu.

Njegovo ratnikovanje vrlo malo je trajalo. Jer, vec 11. aprila na putu Prizren - Pristina, u blizini mesta Suva Reka, zarobili su ga pripadnici raspomamljene OVK.

Zajedno sa njim uhvacena su jos cetvorica vojnika: Zarko Filipovic, Dragoljub Tanaskovic, Dragan Vucetic i Zivota Topalovic.

Od tog dana, svima se gubi trag.

ZLOCIN: Izranja zlokobno pitanje da li su tog dana, svih pet vojnika, Srba ubijeni? Na isti nacin?

Fotografija, druga, otkriva strasni prizor: Sadik Cufraj odsecenu glavu stavlja u neku vreću, kesu!

Da li je ona napunjena odsecenim mladim srpskim glavama?

Ova prica i ove fotografije samo su mali deo albanskih zlocina koji su pocinili pripadnici tzv. Oslobojilacke vojske. Oni danas, u uniformama Zastitnog korpusa (oko 5.000 pripadnika bivse OVK su danas u tom korpusu), uspostavljaju "multietnicki red" na razrusenom Kosovu.

Tako su zasticeni od medjunarodne zajednice. Tako im je sve oprosteno. Tako njihove ratnicke vodje i njihovi komandanti, sada obuceni u elegantna odela, mogu da putuju po svetskim prestonicama, i toboze, za okruglim stolovima razgovaraju o miru.

Hoce li, neko, taj UNMIK, recimo, prepoznati na ovim fotografijama, ne odsecenu glavu mladog Nislije Bojana Cvetkovica, nego krvave ruke Sadika Cufajla i njegovog sina i pozvati ih na razgovor, na saslanje, na odgovornost? Staviti ih na optuzenicku klupu. Malo je verovatno. Ali - videcemo.

Saopstenje Info sluzbe ERP KiM povodom clanka objavljenog u Vecernjim Novostima

ERP KiM Info-Sluzba

Gracanica, 04. novembar 2003

Eparhija rasko-prizrenska i kosovsko-metohijska izrazava najdublje zgrazavanje povodom potresnih vesti i fotografija koje su Vecernje Novosti objavile u svom izdanju od 3. novembra. Informativna sluzba Eparhije vec je pre vise od mesec dana dosla do neformalnih informacija o tome da su u selu Prilepu, pored Decana, pronadjene fotografije koje prikazuju zlocine pripadnika OVK nad zarobljenim Srbima. Fotografije su, prema izvorima ERP KiM, nadjene u jednoj peci i nisu sve u potpunosti izgorele. Ove informacije, iako bez navodjenja detalja (imena) koji se pomiju u tekstu Novosti, ERP KiM Info sluzbi potvrdili su pre mesec dana visoki neimenovani predstavnici UNMIK-a i KFOR-a iz Pristine, koji su takodje preneli obavestenje da je u toku intenzivna istraga o ovom slucaju. ERP KiM i pored upornih insistiranja nije mogla do sada da dobije kopije autenticnih fotografija, koje su prvi put u javnosti objavile Vecernje Novosti. Takodje su nepoznate preciznije informacije o toku istrage.

Jedino sto sa punim autoritetom i iz najpouzdanijih medjunarodnih izvora mozemo da saopstimo javnosti jeste da je rec o autenticnim fotografijama koje su pronadjene prilikom pretresa jedne albanske kuce i da je pripadnicima UNMIK policije poznat identitet vecine pripadnika OVK koji se nalaze na slikama. UNMIK policiji je jedino ostao nepoznat identitet srpskih zrtava koje su nakon sopstvenog istrazivanja objavile Vecernje Novosti. Prema onom sto je poznato Info sluzbi ERP KiM tela (odnosno glave) ubijenih Srba jos nisu pronadjena kako bi se uradila precizna DNK identifikacija. Za sada UNMIK policija i KFOR jos nisu izašli sa zvanicnim saopstenjem povodom ovog slucaja i nije poznato da li ce protiv osumnjicenih lica i njihovih predpostavljenih biti preduzete odgovarajuce mere. Prosto je neverovatno da se istovremeno sa aktivnom policijskom istragom o ovom slucaju iz Haga i drugih medjunarodnih centara lansiraju izjave kako ne postoje dokazi o zlocinima pripadnika OVK nad Srbima.

S bolom napominjemo da ovo nije ni jedini slucaj dekapitacije (odsecanja glave srpskim zrtvama) na Kosovu i Metohiji. U junu 1999. godine pripadnici OVK su kidnapovali monaha manastira Sv. Arhangela kod Prizrena, oca Haritona Lukica. Njegovo telo je nadjeno u leto 2000. godine, ali bez glave, sa ostecenjima vratnih prsljenova sto ukazuje na dekapitaciju. Ovaj nacin izivljavanja nad zrtvama karakteristican je bio za mudzahedine u Bosni i Ceceniji

Info-sluzba ERP KiM

Pridruzujemo se urednistvu Vecernjih novosti i molimo izvinjenje zbog potresnog sadrzaja reprodukovanih fotografija. Buduci da se na internetu nigde ne mogu pronaci ove fotografije smatramo da je vazno da nasa javnost bude upoznata sa stvarnoscu u kojoj kosovsko-metohijski Srbi vec cetiri godine zive, izlozeni nevidjenom etnickom teroru i indiferentnosti vecine medjunarodnih predstavnika.

IZVINJENJE

Objavljujuci ove teske, tragicne i autenticno surove fotografije, redakcija "Novosti" zeli samo da pokaze svu brutalnost nasilja i zlocina albanskih terorista na Kosovu. I da se na njima prepoznaju i zlocinac i zrtva. Mozda ce i to otkriti neke nove istine.

Izvinjavamo se, pre svega, porodici Cvetkovic za iznosenje pretpostavki i ovih poredjenja, a i citaocima koji, mozda, ne mogu da izdrze ovakvu vrstu autenticnosti.
